

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	23 MEHEFIN 2016
TEITL	HUNANASESIAD O EFFEITHIOLRWYDD Y PWYLLGOR ARCHWILIO
PWRPAS YR ADRODDIAD	ADRODD YN ÔL O'R GWEITHDY A GYNHALIWYD AR 31 MAI 2016
AWDUR	DEWI MORGAN, UWCH REOLWR REFENIW A RISG
GWEITHREDIAD	YSTYRIED Y CYNNWYS, A CYTUNO I DDERBYN DIWEDDARIAD RHEOLAIDD ER GWELLA EI EFFEITHIOLRWYDD YMHELLACH

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Yn ei gyfarfod diwethaf, ar 5 Mai 2016, penderfynodd y Pwyllgor Archwilio drefnu gweithdy yn ystod Mai / Mehefin 2016 er mwyn cynnal hunanasesiad o'i effeithiolrwydd.
- 1.2 Pwrpas y Gweithdy fyddai ystyried os yw'r Pwyllgor yn gweithredu yn y ffordd mwyaf effeithiol, a lle mae sgôp i wneud mwy.
- 1.3 Cynhaliwyd y Gweithdy yn Swyddfeydd y Cyngor yn Galw Gwynedd, Penrhyndeudraeth, ar 31 Mai. Mynychodd saith o aelodau'r Pwyllgor, gan gynnwys y Cadeirydd a'r Is Gadeirydd. Roedd y Pennaeth Cyllid, yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg a'r Rheolwr Archwilio yn hwyluso.

2. CYNNWYS Y DIWRNOD

- 2.1 Fel cam cyntaf, rhoddwyd cyflwyniad i esblygiad y Pwyllgor ers ei sefydlu yn 1999, a rhoddwyd sylw penodol i'r gofynion statudol i gael Pwyllgor Archwilio sydd yn eu lle yng Nghymru ers 2012 oherwydd Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.
- 2.2 Cyfeiriwyd yn benodol at gyhoeddiad CIPFA, *Audit Committee – Practical Guidance for Local Authorities and Police*. Yn unol â Canllawiau Statudol Mesur 2011, mae disgwyl i bwyllgorau archwilio awdurdodau lleol yng Nghymru dalu sylw i'r cyhoeddiad yma. Mae'r Canllawiau Statudol yn cyfeirio at y fersiwn o ganllawiau CIPFA oedd ar gael ar y pryd, sef fersiwn 2005, ond mae fersiwn ddiweddarach bellach wedi ei gyhoeddi, yn 2013.
- 2.3 Defnyddiwyd canllawiau CIPFA er mwyn ystyried:
 - Os yw'n Pwyllgor yn gwneud y pethau y dylai, yn unol â'r gofynion statudol arno ac ymarfer gorau
 - Pa mor effeithiol y mae'n gwneud y pethau hyn.

3. HUNANASESIAD O YMARFER DA

- 3.1 Defnyddiwyd Atodiad D yng Nghanllawiau CIPFA, sef Hunanasesiad o Ymarfer Da, er mwyn ystyried os yw'r Pwyllgor yn cyflawni'r hyn sydd yn ddisgwyliedig ganddo o safbwynt gofynion statudol ac ymarfer gorau y cyrff proffesiynol. Roedd yr Uwch Reolwr Refeniw a Risg a'r Rheolwr Archwilio eisoes wedi rhoi sylw i'r cwestiynau hyn yn y cyfnod cyn y gweithdy, a cyflwynwyd y canlyniadau i'r gweithdy am drafodaeth.
- 3.2 Mae canlyniadau'r Hunanasesiad o Ymarfer Da i'w cael ar y tudalennau nesaf. Ar ôl adnabod unrhyw fylchau, lluniwyd cynllun gweithredu er mwyn gwella cydymffurfiaeth.

HUNANASESIAD O YMARFER DA

	Cwestiynau Ymarfer Da	Ydi	Rhannol	Na	Tystiolaeth / Sylwadau
Pwrpas a llywodraethu y Pwyllgor Archwilio					
1	Oes gan yr awdurdod bwyllgor archwilio penodol?	✓			Mae Rhan 9.2.1 Cyfansoddiad Cyngor Gwynedd yn datgan <i>“Bydd y Cyngor yn penodi Pwyllgor Archwilio i gyflawni’r swyddogaethau a ddisgrifir yn Adran 13 y Cyfansoddiad hwn ac yn unol ag adrannau 81-87 y Mesur.”</i>
2	Ydi’r Pwyllgor Archwilio yn adrodd yn uniongyrchol i’r Cyngor llawn?		✓		<p>Mae’r Pwyllgor Archwilio yn adrodd yn uniongyrchol i’r Cyngor Llawn ac mae’r bwyllgor llawn (h.y. nid yw’n Is-Bwyllgor).</p> <p>Mae Cynllun Dirprwyo’r Cyngor (Rhan 13 o’r Cyfansoddiad) yn benodol yn dirprwyo’r ddyletswydd i gymeradwyo datganiad yr awdurdod o’i gyfrifon, ei incwm, a’i wariant a’i fantolen neu ei gofnod o dderbyniadau a thaliadau (yn ôl fel y digwydd) i’r Pwyllgor Archwilio.</p> <p>Fodd bynnag, nid yw’r Pwyllgor Archwilio wedi cyflwyno adroddiad blynyddol i’r Cyngor llawn er y nodir y gofyniad yng nghylch gorchwyl y Pwyllgor Archwilio.</p>
3	A yw’r cylch gorchwyl yn nodi pwrpas y pwyllgor yn glir yn unol â datganiad sefyllfa CIPFA?	✓			Paragraff 1.1 Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio
4	A yw rôl a pwrpas y Pwyllgor Archwilio wedi ei ddeall a’i dderbyn ar draws yr awdurdod?	✓			Nid oes unrhyw dystiolaeth i’r gwrthwyneb

	Cwestiynau Ymarfer Da	Ydi	Rhannol	Na	Tystiolaeth / Sylwadau
5	A yw'r Pwyllgor Archwilio yn darparu cefnogaeth i'r awdurdod wrth fodloni gofynion llywodraethu da?	✓			Mae Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu yn cyflwyno adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio. Cyflwynir y Datganiad Llywodraethu Blyneddol i'r Pwyllgor Archwilio er mwyn ei herio a'i gymeradwyo.
6	A yw'r trefniadau i ddal y Pwyllgor i gyfrif am ei berfformiad yn gweithredu'n foddhaol?			✓	Nid oes trefniadau ffurfiol o'r fath wedi cael eu rhoi yn eu lle.
Swyddogaethau'r Pwyllgor					
7	A yw cylch gorchwyl y pwyllgor mynd i'r afael yn echblyg â'r holl feysydd craidd a nodwyd yn natganiad sefyllfa CIPFA?				
	llywodraethu da	✓			Cylch Gorchwyl – Rhan 2.2
	fframwaith sicrwydd	✓			Cylch Gorchwyl – Rhan 2.2
	archwilio mewnol	✓			Cylch Gorchwyl – paragraffau 2.2.5 – 2.2.9 a Rhan 2.3
	archwilio allanol	✓			Cylch Gorchwyl – Rhan 2.3
	adrodd ariannol	✓			Cylch Gorchwyl – Rhannau 2.1 a 2.4
	rheolaeth risg	✓			Cylch Gorchwyl – Rhan 2.2
	gwerth am arian neu gwerth gorau			✓	
	atal twyll a llygredigaeth.		✓		Cylch Gorchwyl – paragraffau 2.2.10 – 2.2.13
8	A gynhelir gwerthusiad blyneddol i asesu p'un a yw'r Pwyllgor yn cyflawni ei gylch gorchwyl ac os rhoddwyd ystyriaeth ddigonol i'r holl feysydd craidd?			✓	Ni gynhelir gwerthusiad blyneddol.

	Cwestiynau Ymarfer Da	Ydi	Rhannol	Na	Tystiolaeth / Sylwadau
9	<p>A yw'r Pwyllgor Archwilio wedi ystyried y meysydd ehangach a nodwyd yn Natganiad Sefyllfa CIPFA a p'un a fyddai'n briodol i'r Pwyllgor ymgymryd â hwy?</p> <p>Y pedair maes yma yw:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ystyried llywodraethu, materion risg neu reolaeth ar gais swyddogion statudol neu bwyllgorau eraill. • Gweithio gyda'r pwyllgorau safonau lleol i gefnogi gwerthoedd moesegol ac adolygu'r trefniadau i sicrhau y gwerthoedd hynny. • Adolygu a monitro trefniadau rheoli trysorlys n unol â Chod Ymarfer Rheoli Trysorlys CIPFA. • Darparu trosolwg o adroddiadau cyhoeddus eraill, megis yr adroddiad blynyddol 	✓			<p>Mae'r Pwyllgor Archwilio yn ymgymryd â rhai o'r meysydd hyn, e.e. adolygu a monitro trefniadau rheoli trysorlys.</p> <p>Fodd bynnag, nid yw'r Pwyllgor Archwilio wedi ystyried yn ffurfiol a ddylai ymgymryd â'r "meysydd ehangach".</p> <p>Nid yw'r Pwyllgor Archwilio yn darparu trosolwg o'r adroddiad blynyddol ar hyn o bryd.</p>
10	Lle canfuwyd fod y sylw a roddwyd i feysydd craidd yn gyfyngedig, oes cynlluniau ar waith i fynd i'r afael â hyn?		✓		<p>Y meysydd craidd hynny lle mae'r sylw a roddir iddynt yn gyfyngedig yw gwerth am arian / gorau gwaith a gwaith twyll rhagweithiol.</p> <p>Bydd adroddiad ar y gwaith a wnaethpwyd ar y Fenter Twyll Genedlaethol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor maes o law</p>
11	Ydi'r Pwyllgor wedi cadw at ei rôl o beidio cynghori drwy beidio ymgymryd ag unrhyw bwerau gwneud penderfyniadau nad ydynt yn unol â'i bwrpas diben craidd?	✓			

	Cwestiynau Ymarfer Da	Ydi	Rhannol	Na	Tystiolaeth / Sylwadau
Aelodaeth a chefnogaeth					
12	<p>A ddewiswyd strwythur a chyfansoddiad pwyllgor archwilio effeithiol? Dylai hyn gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> bod ar wahân o'r weithrediaeth cymysgedd addas o wybodaeth a sgiliau ymhlith yr aelodau maint pwyllgor nad yw'n anhylaw Lle mae aelodau annibynnol, eu bod wedi eu penodi gan ddefnyddio proses addas. 	✓			<p>Cyfansoddiad Cyngor Gwynedd – Rhan 9.2</p> <p>Mae gan y Pwyllgor 18 aelod ac un aelod lleyg. Mae'r Gweithgor Gwella Rheolaethau wedi cael ei sefydlu er mwyn delio â'r meysydd hynny lle byddai'r Pwyllgor llawn yn anhylaw.</p> <p>Dilynwyd gweithdrefnau priodol, gan gynnwys hysbysebu yn y wasg.</p>
13	Ydi Cadeirydd y Pwyllgor yn meddu ar yr wybodaeth a sgiliau priodol?	✓			
14	A oes trefniadau ar waith i gefnogi'r Pwyllgor gyda sesiynau briffio a hyfforddiant?		✓		Er ei fod wedi ei ymgorffori yn y cylch gorchwyl – paragraff 3.1.2 – ni ddarparwyd hyfforddiant anwytho i aelodau newydd, ond mae unrhyw feysydd newydd yn cael eu hegluro i'r Pwyllgor mewn cyfarfodydd. Mae hyfforddiant wedi cael ei ddarparu ar faterion Rheolaeth Trysorlys.
15	A yw aelodaeth y Pwyllgor wedi eu hasesu yn erbyn y fframwaith gwybodaeth a sgiliau craidd ac wedi'i gael yn foddhaol?		✓		Nid oes unrhyw hunan asesiad o sgiliau a gwybodaeth aelodau wedi ei gynnal.
16	Oes gan y Pwyllgor gysylltiadau gweithio da gyda phobl allweddol a sefydliadau, gan gynnwys archwilio allanol, archwilio mewnol a'r prif swyddog ariannol?	✓			Mae perthynas waith dda iawn gyda'r rhanddeiliaid allweddol hyn.
17	A ddarperir ysgrifenyddiaeth a chymorth gweinyddol digonol i'r Pwyllgor?	✓			Oes, yn unol â threfniadau'r Cyngor.

	Cwestiynau Ymarfer Da	Ydi	Rhannol	Na	Tystiolaeth / Sylwadau
Effeithiolrwydd y Pwyllgor					
18	Ydi'r Pwyllgor wedi cael adborth ar ei berfformiad gan y rheini sy'n rhyngweithio gyda'r Pwyllgor neu'n dibynnu ar ei waith?			✓	Byddwn yn mynd i'r afael â'r maes yma yn y Gweithdy ar 31 Mai 2016.
19	A yw'r Pwyllgor wedi gwerthuso os yw, a sut, y mae'n ychwanegu gwerth i'r sefydliad?			✓	
20	Oes gan y Pwyllgor gynllun gweithredu i wella unrhyw feysydd o wendid?			✓	

Materion sydd angen sylw

3.3 Wrth ystyried canlyniadau'r Hunanasesiad o Ymarfer Da, nodwyd barn yr aelodau fod y bylchau canlynol angen sylw:

Cwestiwn	Mater sydd angen sylw	Ffyrdd i ymateb
2	Nid yw'r Pwyllgor yn cyflwyno adroddiad blynyddol ffurfiol i'r Cyngor Llawn	Bydd y Pwyllgor yn dilyn esiampl pwyllgorau eraill sydd eisoes yn gwneud hyn, ac yn dysgu gwersi ganddynt, er mwyn cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor Llawn ar adeg priodol o'r flwyddyn.
6	Nid yw aelodau'r pwyllgor ar hyn o bryd yn adlewyrchu ar eu perfformiad.	Bydd aelodau'r Pwyllgor yn asesu eu perfformiad eu hunain yn unigol, a'r Pwyllgor fel corff, trwy wahanol ffyrdd, gan gynnwys gwe-ddarllodiadau. Gall hyn olygu defnyddio arbenigwr allanol, os tybir hynny yn briodol ac yn ychwanegu gwerth.
7	Dealltwriaeth y Pwyllgor o waith gwerth am arian	Dysgu trwy weithdai, seminarau ayb am enghreifftiau o awdurdodau eraill.
7, 10	Cryfhau yr ystyriaeth rhagweithiol a roddir i faterion atal twyll, llygredigaeth a llwgrwobrwyo.	Rhaglen wedi ei ddatblygu i gyflwyno adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor.
9	Nid yw'r Pwyllgor wedi ystyried yn ffurfiol os dylai ymgymryd â'r meysydd ychwanegol a amlinellir yn y Canllawiau. Yn hytrach, mae wedi gwneud hynny mewn ffordd "ad hoc".	Cyflwyno adroddiad i un o gyfarfodydd 2016/17 er mwyn rhoi ystyriaeth benodol i hyn. Bydd hyn yn cynnwys ystyried beth mae cyngorau eraill yn eu gwneud.
14	Angen cryfhau hyfforddiant i aelodau'r Pwyllgor. Nodwyd fod hyfforddiant yn fandadol ar gyfer rhai pwyllgorau yn barod (e.e. Pwyllgor Cynllunio), ac roedd aelodau yn teimlo y dylai'r un sefyllfa fodoli ar gyfer y Pwyllgor Archwilio.	Bydd swyddogion Cyllid yn llunio rhaglen hyfforddiant arfaethedig ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Archwilio, a bydd hyn yn cynnwys trafodaethau gyda unedau perthnasol o'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol. Bydd rhaglen hyfforddiant yma yn cynnwys, fel isafswm: <ul style="list-style-type: none">• Cynnal asesiadau bwllch mewn hyfforddiant.• Beth yw cyfrifoldebau'r Pwyllgor Archwilio, a sut mae hynny'n cymharu gyda pwyllgorau eraill.• Sesiwn anwytho i aelodau newydd ar rolau archwilio mewnol ac archwilio allanol.

4. GWERTHUSO EFFEITHIOLRWYDD Y PWYLLGOR ARCHWILIO

4.1 Defnyddiwyd “Atodiad E” o ganllawiau CIFPA er mwyn ystyried os ydi’r Pwyllgor Archwilio yn cyflawni ei ddyletswyddau yn y modd mwyaf effeithiol posib. Er mwyn gwneud hynny defnyddiwyd y dull sgorio a argymhellwyd i’r Pwyllgor yn ei gyfarfod ar 5 Mai, sef i weithio trwy’r cwestiynau yn Atodiad E a rhoi sgôr o 1 i 5 yn seiliedig ar yr isod:

Allwedd i’r Asesiad

- 5 Mae tystiolaeth glir ar gael o nifer o ffynonellau fod y Pwyllgor yn weithredol wrth gefnogi gwelliannau ar draws pob agwedd o’r maes hwn. Mae modd adnabod y gwelliannau a wnaed yn hawdd.
- 4 Tystiolaeth glir o rai ffynonellau fod y Pwyllgor yn weithredol ac yn effeithiol wrth gefnogi gwelliannau ar draws rhai agweddau o’r maes hwn.
- 3 Mae'r Pwyllgor wedi cael profiad gymysg wrth gefnogi gwelliant yn y maes hwn. Ceir peth tystiolaeth sy'n dangos eu heffaith ond mae bylchau sylweddol hefyd.
- 2 Ceir rhywfaint o dystiolaeth fod y Pwyllgor wedi cefnogi'r gwelliannau, ond mae effaith y cymorth hwn yn gyfyngedig.
- 1 Ni ellir gweld unrhyw dystiolaeth fod y Pwyllgor Archwilio wedi cefnogi'r gwelliannau yn y maes hwn.

4.2 Bu cyfle yn y gweithdy i’r swyddogion herio’r sgoriau arfaethedig a gynigwyd – roedd hyn yn ffordd effeithiol o ysgogi trafodaeth a sicrhau fod materion priodol wedi eu nodi.

4.3 Mae hunanasesiad yr aelodau o effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio wedi ei gynnwys ar y tudalennau nesaf.

Meysydd lle y gall y Pwyllgor Archwilio ychwanegu gwerth drwy gefnogi gwelliant	Enghreifftiau o sut y gall y Pwyllgor Archwilio ychwanegu gwerth a darparu tystiolaeth o effeithiolrwydd	Hunanwerthuso, enghreifftiau, meysydd o gryfder a gwendid	Asesiad cyffredinol
Hyrwyddo egwyddorion llywodraethu da a'u cymhwysu i'r drefn o wneud penderfyniadau.	Darparu adolygiad cadarn o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'r sicrwydd sy'n ei ategu. Gweithio gydag aelodau/llywodraethwyr allweddol i wella eu dealltwriaeth o'r DLIB a'u cyfraniad iddo. Yn cefnogi adolygiadau/archwiliadau o'r trefniadau llywodraethu. Cymryd rhan mewn hunanasesiadau o drefniadau llywodraethu. Gweithio gyda pwyllgorau archwilio partneriaid i adolygu trefniadau llywodraethu mewn partneriaethau.	Yn gyffredinol mae hyn yn dda, ond efallai fod lle i gymryd mwy o ran yn yr hunanasesiad o drefniadau llywodraethu. Nid yw'r Pwyllgor yn rhoi ystyriaeth fanwl i bartneriaethau ar hyn o bryd.	4
Cyfrannu at ddatblygu amgylchedd rheolaeth effeithiol.	Monitro gweithredu argymhellion archwilwyr. Annog perchnogaeth y fframwaith rheoli mewnol gan reolwyr priodol. Codi pryderon sylweddol dros reolaethau gydag uwch reolwyr priodol.	Mae tystiolaeth glir ar gael fod y Pwyllgor yn cyflawni'r rôl yma	5
Cefnogi sefydlu trefniadau ar gyfer llywodraethu risg ac ar gyfer trefniadau effeithiol i reoli risgiau.	Adolygu trefniadau rheoli risg a'u heffeithiolrwydd, e.e. meincnodi rheolaeth risg. Monitro gwelliannau. Dal perchenogion risg i gyfrif am risgiau strategol/mawr.	Nid yw'r Pwyllgor yn derbyn y gofrestr risg gorfforaethol ar hyn o bryd. Mae lle i gryfhau trosolwg y Pwyllgor o drefniadau rheoli risg yr awdurdod.	3
Rhoi cyngor ar ddigonolrwydd y fframwaith sicrwydd ac ystyried p'un ai yw sicrwydd yn cael eu defnyddio'n effeithlon ac yn effeithiol.	Wedi pennu ei anghenion sicrwydd, gan nodi bylchau neu gorgyffwrdd mewn sicrwydd. Yn ceisio symleiddio'r drefn o gasglu ac adrodd ar sicrwydd. Adolygu effeithiolrwydd darparwyr sicrwydd, e.e. archwilio mewnol, rheoli risg, archwilio allanol.	Yn gyffredinol dda, ond nid yw'r Pwyllgor yn derbyn manylion llawn gan bob un o'r cydbwyllgorau ar hyn o bryd	4
Cefnogi ansawdd weithgaredd archwilio mewnol, yn arbennig wrth gefnogi ei annibyniaeth sefydliadol	Adolygu'r siarter archwilio a'r trefniadau adrodd swyddogaethol. Asesu effeithiolrwydd y trefniadau archwilio mewnol a cefnogi gwelliannau	Mae hyn yn effeithiol iawn ers sawl blwyddyn, ac mae'r Gweithgor Gwella Rheolaethau yn gefnogol.	5

Meysydd lle y gall y Pwyllgor Archwilio ychwanegu gwerth drwy gefnogi gwelliant	Enghreifftiau o sut y gall y Pwyllgor Archwilio ychwanegu gwerth a darparu tystiolaeth o effeithiolrwydd	Hunanwerthuso, enghreifftiau, meysydd o gryfder a gwendid	Asesiad cyffredinol
Helpu i gyflawni nodau ac amcanion yr awdurdod drwy helpu i sicrhau trefniadau llywodraethu, risg, rheolaeth a sicrwydd priodol.	Adolygu prosiectau a rhaglenni mawr er mwyn sicrhau bod trefniadau llywodraethu a sicrwydd ar waith. Adolygu effeithiolrwydd y trefniadau rheoli perfformiad.	Yn gyffredinol dda, ond nodwyd bwlbch yn yr ystyr nad yw'r Pwyllgor yn adolygu cynlluniau prosiect a cofrestrau risg prosiectau mawr fel mater o drefn	4
Cefnogi datblygiad trefniadau cadarn ar gyfer sicrhau gwerth am arian.	Gwneud yn siŵr bod sicrwydd o ran trefniadau gwerth am arian wedi eu cynnwys yn y sicrwydd a dderbynnir gan y Pwyllgor Archwilio. Ystyried sut y bydd perfformiad o ran gwerth am arian yn cael ei werthuso fel rhan o'r DLIB.	Yn gyffredinol dda, ond gellir gwella ystyriaeth o werth am arian	4
Helpu'r awdurdod i weithredu gwerthoedd llywodraethu da, gan gynnwys trefniadau effeithiol ar gyfer mynd i'r afael â risgiau twyll a llygredd.	Adolygu'r trefniadau yn erbyn y safonau sydd wedi eu gosod allan yng nghyhoeddiad CIPFA <i>Managing the Risk of Fraud ("Red Book 2")</i> . Adolygu risgiau twyll ac effeithiolrwydd strategaeth y sefydliad i fynd i'r afael â'r risgiau hynny. Asesu effeithiolrwydd y trefniadau llywodraethu moesegol ar gyfer staff a llywodraethwyr.	Nid yw'r Pwyllgor wedi adolygu'r trefniadau yn erbyn y safonau a argymhellir, ac mae lle i gryfhau yma.	3
Hyrwyddo adroddiadau cyhoeddus effeithiol i randdeiliaid yr awdurdod a'r gymuned leol a mesurau i wella tryloywder ac atebolrwydd.	Gwella sut y mae'r awdurdod yn cyflawni ei gyfrifoldebau ar gyfer adrodd cyhoeddus; er enghraifft, gwell targedu ar y gynulleidfa, iaith blaen. Adolygu os yw penderfyniadau a wneir drwy sefydliadau partneriaeth yn parhau i fod yn dryloyw a hygyrch i'r cyhoedd ac yn annog mwy o dryloywder.	Roedd y gweithdy yn teimlo fod y Pwyllgor yn cyflawni'r hyn y gallai yn y maes yma ac na ellid gwneud mwy	5

4.4 Mae hyn yn rhoi sgôr cyfartalog o 4.1. Bydd hyn yn cael ei adrodd yn ôl i'r Grŵp Asesu Trefniadau Llywodraethu, er mwyn i'r Grŵp ei ystyried yng nghyd-destun y Hunanasesiad o Drefniadau Llywodraethu'r Cyngor.

Materion sydd angen sylw

4.5 Mae'r canlynol yn gamau gweithredu pellach sy'n deillio o'r Hunanasesiad o Effeithiolrwydd, a maent yn ychwanegol i'r rhai a nodir yn rhan 3.3 o'r adroddiad yma:

Mater sydd angen sylw	Ffyrdd i ymateb
Nid yw'r Pwyllgor yn rhoi ystyriaeth fanwl i bartneriaethau ar hyn o bryd	Cynnal gwaith ymchwil, o bosib gan Grŵp Tasg, i'r partneriaethau y mae'r Cyngor yn rhan ohonynt.
Manylion am y Gofrestr Risg Gorfforaethol	Y Pwyllgor i dderbyn adroddiadau rheolaidd yn manylu ar gynnwys y Gofrestr Risg Gorfforaethol.
Prosiectau mawr	Y Pwyllgor i ystyried derbyn cynlluniau prosiect a cofrestrau risg prosiectau mawr pan yn briodol. Bydd angen gwaith ymchwil bellach er mwyn sefydlu beth sydd ei angen, a pryd.
Trefniadau Gwrth-dwyll	Swyddogion Cyllid i gwblhau asesiad yn erbyn canllawiau priodol, ac adrodd arnynt i'r Pwyllgor

4.6 Yn ogystal â'r uchod, nodwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y Gweithdy:

- Fod cynrychiolwyr o archwilwyr ariannol newydd y Cyngor, cwmni Deloitte, wedi mynychu cyfarfod y Pwyllgor Archwilio ar 5 Mai, ac roedd eu hargraffiadau cyntaf yn bositif iawn.
- Mae gwaith yn parhau yn angenrheidiol i fod yn eglur am y ffin rhwng rôl y Pwyllgor Archwilio a rôl y pwyllgorau craffu.
- Mae lle i gryfhau cydweithio rhwng y pwyllgorau, e.e. wrth edrych ar brosiectau mawr, strategol megis Pont Briwet.
- Mynegwyd pryder am nifer y aelodau sy'n mynychu rhai cyfarfodydd o'r Pwyllgor ac sydd wedi mynychu'r gweithdy.
- Mae lle i'r Pwyllgor wneud mwy o safbwynt herio perfformiad yr archwilwyr allanol yn ogystal ag Archwilio Mewnol.

5. ARGYMHELLIAD

5.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio:

- **Dderbyn cadarnhad gan yr aelodau hynny oedd yn y Gweithdy ar 31 Mai fod yr adroddiad yma yn adlewyrchiad teg o'r drafodaeth a gafwyd yno.**
- **Dderbyn cynnwys yr adroddiad yma fel sail i gynllun gweithredu ar gyfer datblygiad pellach y Pwyllgor, ac i benderfynu i dderbyn diweddariad i bob cyfarfod ar y cynnydd yn erbyn y camau gweithredu hyn.**